

مقایسه روش‌های متفاوت ارایه برنامه‌های تلویزیونی بر زبان دریافتی ناشنویان ۱۵ تا ۲۵ ساله شهر اصفهان

سالار فرامرزی*، محمدرضا مرادی^۱

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف مقایسه ارایه سه روش متفاوت برنامه‌های تلویزیونی (۱- ارایه برنامه به روش اشاره و لب‌خوانی توسط مترجم ناشنویان (Interpreter)، ۲- ارایه برنامه به روش لب‌خوانی تنها توسط گوینده تلویزیون و ۳- ارایه برنامه به روش ترکیبی توسط گوینده تلویزیون همراه با مترجم ناشنویان) بر میزان زبان دریافتی (ادراکی) ناشنویان در دو مرحله دریافتی و توجهی در شهر اصفهان انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: روش پژوهش آزمایشی و از طرح پس‌آزمون با گروه شاهد استفاده شد. بدین منظور تعداد ۴۸ نفر از ناشنویان به روش تصادفی انتخاب و در سه گروه قرار گرفتند. برای جمع‌آوری اطلاعات از آزمون محقق ساخته که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است، استفاده شد. داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری ANOVA و ANCOVA و با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: تفاوت بین عملکرد زبان دریافتی هر سه گروه از ناشنویان در دریافت برنامه‌های تلویزیونی معنی‌دار بود.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت ارایه برنامه‌های تلویزیونی با روش ترکیبی بیشترین تأثیر را بر میزان زبان دریافتی (ادراکی) ناشنویان دارد.

کلید واژه‌ها: برنامه‌های تلویزیونی، زبان دریافتی، زبان ادراکی، ناشنویان

ارجاع: فرامرزی سالار، مرادی محمدرضا. مقایسه روش‌های متفاوت ارایه برنامه‌های تلویزیونی بر زبان دریافتی ناشنویان ۱۵ تا ۲۵ ساله شهر اصفهان. پژوهش در علوم توانبخشی ۱۳۹۱؛ ۸(۵): ۶۰-۸۵.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۸/۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۱۱/۷

می‌باشد. برقراری ارتباط با دیگران، و امکان تفکر و اندیشیدن (۴) و کاربرد آن مستلزم توانایی تولید، دریافت (درک) و بیان است (۵). همچنین زبان دریافتی نیز زیربنای مراحل رشد زبان است (۶) و به کودکان کمک می‌کند تا معنی کلمات و ساختار دستوری گفتار را بفهمند (۷)؛ چرا که فهم گفتار مقدم بر تولید است (۸) و شامل عملیات رمزگشایی و اختصاص معنی نمادین به گفتار شنیده شده است (۹). اگر حس شنوایی دچار نقص شود، بسته به میزان نقص،

مقدمه

اختلال شنوایی یک واژه عام است و می‌تواند به لحاظ شدت از خفیف تا عمیق گسترده باشد (۱) و به شنوایی کامل، نیمه شنوا و سخت شنوا قابل تقسیم است و ممکن است مربوط به اختلالاتی در گوش خارجی، گوش میانی یا گوش داخلی باشد (۲) و از جمله اختلالاتی است که بر مهارت‌های ارتباطی و زبانی بیشترین تأثیر را دارد. این در حالی است که زبان یک مهارت اساسی و پایه است (۳) و دارای دو کارکرد مهم

* استادیار، گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان با نیازهای خاص، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

Email: salarfamarzi@yahoo.com

۱- کارشناس ارشد، گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان با نیازهای خاص، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

دریافتند که کودکان ناشنوایی که از روش‌های ترکیبی استفاده کرده‌اند از نظر هوشی در حد طبیعی عمل کرده‌اند و در مهارت خواندن عملکرد بهتری داشته‌اند (۲۰).

هر چند که هر یک از روش‌های دستی و زبانی برای خود طرفدارانی دارد، اما در حال حاضر روش ارتباط کلی (روش ترکیبی) در کلاس‌های دانش‌آموزان مبتلا به نقص شنوایی رایج‌تر است و دو علت داشته است: تعدادی از مطالعات تحقیقی نشان داده‌اند که آن عده از کودکان ناشنوا که دارای والدینی ناشنوا بوده‌اند، وقتی در معرض آموزش روش‌های دستی قرار گرفته‌اند، در مقایسه با کودکان ناشنوایی که والدین شنوا داشته‌اند و با روش دستی تعلیم یافته‌اند، در مهارت‌های مربوط به زبان انگلیسی، پیشرفت تحصیلی، نوشتن، خواندن و بلوغ اجتماعی پیشرفته‌تر بوده‌اند، اما از نظر تکلم بین دو گروه تفاوت‌هایی مشاهده نشده است (۲۰). از طرف دیگر در اواخر دهه ۱۹۶۰ نارضایتی‌های زیادی درباره روش دستی، به خصوص در سطح پیش‌دبستانی به وجود آمد.

Williams و همکاران نیز استفاده از روش ارتباط کلی را بر روش دستی ترجیح داده‌اند. به نظر آن‌ها روش ارتباط کامل راهی برای بهبود زبان و گفت و گو در بین ناشنوایان و نیز بهبود بهداشت روانی و فکری در آنان و افزایش توانایی‌های آن‌ها برای یادگیری بیشتر و سرانجام استخدام رضایت‌بخش و وارد شدن به زندگی اجتماعی است (۲۱).

از طرفی در اخبار تلویزیونی یا فیلم‌های ناشنوایان یک نفر به عنوان رابط (مترجم)، گفتار عادی را به زبان اشاره بر می‌گرداند. افرادی که با این نوع گفتار با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند از شیوه فیزیکی ارتباط یعنی به کارگیری علائم به جای گفتار استفاده می‌کنند (۲۲). پس از کنفرانس مریبان ترجمه زبان شفاهی ناشنوایان در سال ۱۹۸۴ (۲۳)، تحقیق در مورد خطاهای ترجمه زبان شفاهی منجر به شکل‌گیری حرفه ترجمه زبان شفاهی شد (۲۰) و بر این مطلب تأکید گردید که مترجمین زبان شفاهی باید پیام اصلی و مبدأ را برای دستیابی به معنا ترجمه کنند (۲۴). ترجمه زبان شفاهی برای افرادی که به یک زبان مشترک سخن نمی‌گویند، یک رابطه اجتماعی و زبانی است و نقش یک مترجم زبان شفاهی در

مهارت‌های زبانی و گفتاری آسیب می‌بیند (۱۰) و افراد ناشنوا تحت تأثیر پیامدهای ناشنوایی و موانعی هستند که در سر راه آموختن مهارت‌های زبان شفاهی وجود دارد (۱۱). همچنین به دلیل ناتوانی در دستیابی به زبان از طریق شنیداری، کودک ناشنوا به دیگر حواس متکی است (۱۲). اساسی‌ترین مشکل در آموزش کودکان ناشنوا، کمبود یک روش ارتباطی مناسب است که یادگیری زبان و دریافت آموزش را ممکن می‌سازد (۱۳). برای ایجاد ارتباط در ناشنوایان سه روش وجود دارد؛ روش‌های شفاهی (تربیت شنوایی، گفتارخوانی)، روش‌های دستی (زبان اشاره‌ای و هجی کردن با انگشتان) و روش ترکیبی (ارتباط کلی) (۱۴). از روش‌های دستی و شفاهی، روش‌های ارتباطی متعددی مانند شیوه زبانی- شنیداری و شیوه شنیداری، ثمربخشی به وجود آمده‌اند که هر یک از این شیوه‌ها تا اندازه‌ای به شدت نقص شنوایی بستگی دارد (۱۵). همچنین در آموزش و توان‌بخشی ناشنوایان برای استفاده از حداقل باقی‌مانده شنوایی فرد، بر زبان‌آموزی تأکید می‌گردد. در این فرایند که با عنوان توان‌بخشی سمعی مشخص می‌گردد، کودک به شیوه‌ای نظام‌دار در معرض آواهای گفتاری قرار می‌گیرد و با روش‌های ویژه به پرورش زبان درونی و زبان بیانی بر مبنای آموزش مفاهیم و تسهیل تحول شناختی هدایت می‌شود (۱۶).

درباره تأثیر روش‌های ارتباطی بر ناشنوایان تحقیقات متعددی انجام گرفته است که نتایج مختلفی را در بر داشته است. Gray و همکاران معتقد هستند که شیوه ارتباط ترکیبی شایع‌ترین و پس از آن شیوه زبانی- دریافتی از نظر استفاده در مرتبه دوم قرار دارد (۱۷). Guthmann و Sandberg بیان می‌کنند که شیوه گفتاری برای آموزش کودکان خردسال ناشنوا طی دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ موفقیت‌های محدودی داشته است (۱۸).

در پژوهش‌های دیگر مشخص شده است که ترکیبی از شیوه‌های مختلف مؤثر است. Santrock، در یک مطالعه پنج ساله در مورد روش‌های ترکیبی به این نتیجه رسید که الفبای انگشتی و تکنیک‌های گفتاری خوب به همراه هم، پیشرفت زبان را بهبود می‌بخشد (۱۹). در تحقیقی دیگر Moores و همکاران،

تصویری و خبری تهیه شده بود، برای بررسی زبان دریافتی و جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد. هر پرسش‌نامه دربردارنده ۱۳ سؤال ۴ گزینه‌ای بود. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه‌ها توسط متخصصین تأیید گردید و پایایی پرسش‌نامه‌ها نیز با روش Cronbach's alpha به ترتیب برای پرسش‌نامه خبر اول برابر با ۰/۸۵ و برای پرسش‌نامه خبر دوم برابر ۰/۸۱ به دست آمد که نشان دهنده پایایی قابل قبول آن‌ها است (پرسش‌نامه‌های پیوست در آخر مقاله آمده است).

روش اجرای پژوهش

در ابتدا متن نوشتاری دو خبر تهیه و تنظیم گردید. سپس بر اساس متن‌ها گزارش‌های تصویری به صورت ۳ قطعه فیلم که هر کدام با روش‌های متفاوت، دو خبر متفاوت از نظر محتوا و موضوع را پخش می‌کردند، ساخته شد؛ (۱) در فیلم اول خبر تنها توسط مترجم ناشنویان پخش و ارایه می‌گردید در واقع هدف از این فیلم، ارایه برنامه به روش اشاره و لب‌خوانی بود. (۲) در فیلم دوم خبر تنها توسط گوینده تلویزیون پخش و ارایه می‌گردید در واقع هدف از این فیلم، ارایه برنامه به روش لب‌خوانی بود. (۳) در فیلم سوم خبر توسط گوینده تلویزیون همراه با مترجم ناشنویان پخش و ارایه می‌گردید. در واقع هدف از این فیلم، ارایه برنامه به روش ترکیبی بود.

در ابتدا خبر اول پخش می‌شد، بدون آن که آزمودنی‌ها از وجود سؤال‌ها با خبر باشند، سپس پرسش‌نامه مربوط به خبر اول به افراد داده می‌شد (هدف از ارایه پرسش‌نامه اول بررسی تأثیر روش‌های متفاوت ارایه برنامه‌های تلویزیونی بر زبان دریافتی ناشنویان بود)، پس از آن خبر دوم پخش می‌گردید و در نهایت پرسش‌نامه دوم به افراد گروه داده می‌شد (هدف از ارایه پرسش‌نامه دوم بررسی تأثیر روش‌های متفاوت ارایه برنامه‌های تلویزیونی بر زبان دریافتی ناشنویان با تأکید بر دامنه توجه انتخابی بود).

فرایند ترجمه با دانش و درک کل شرایط ارتباطی شامل روانی ترجمه، توانایی استفاده از هر دو زبان و مدیریت در توضیح فرهنگ دو زبان می‌باشد (۲۵).

با توجه به مطالب فوق و ویژگی‌های زبانی ناشنویان این سؤال مطرح می‌باشد که آیا بین میزان زبان دریافتی ناشنویان با توجه به سه روش مختلف ارایه برنامه‌های تلویزیونی (۱- ارایه برنامه به روش اشاره و لب‌خوانی، ارایه توسط مترجم ناشنویان، ۲- ارایه برنامه به روش لب‌خوانی، ارایه تنها توسط گوینده تلویزیون و ۳- ارایه برنامه به روش ترکیبی، توسط گوینده تلویزیون همراه با مترجم ناشنویان) تفاوت وجود دارد؟ و آیا دامنه توجه بر میزان دریافت زبانی ناشنویان تأثیر دارد؟ بنابراین پژوهش با هدف بررسی این مسأله انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

با توجه به این که هدف پژوهش مقایسه ارایه سه روش متفاوت برنامه‌های تلویزیونی بر میزان زبان دریافتی (ادراکی) ناشنویان بود، روش پژوهش، آزمایشی و از طرح پس‌آزمون با گروه شاهد استفاده گردید (جدول ۱).

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه ناشنویان شهر اصفهان بود و از بین دختران و پسران ناشنوی ۱۵ تا ۲۵ ساله عضو کانون ناشنویان اصفهان که ملاک‌های ورود به پژوهش از جمله: افت شنوایی بیش از ۷۰ دسی‌بل، وجود نقص شنوایی از نوع حسی-عصبی دو طرفه، عدم استفاده از هر نوع وسیله کمک شنوایی مانند سمعک و وقوع نقص شنوایی قبل از فراگیری زبان (نقص شنوایی اولیه) را دارا بودند، تعداد ۴۸ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و در ۳ گروه آزمایشی جایگزین شدند (با توجه به طرح پژوهشی گروه‌ها یکدیگر را کنترل می‌کنند).

ابزار اندازه‌گیری

از دو پرسش‌نامه محقق ساخته که بر اساس محتوای گزارش

جدول ۱. طرح پس‌آزمون با گروه شاهد

گروه آزمایشی ۱	ارایه تنها توسط مترجم ناشنویان	R	X1	O1
گروه آزمایشی ۲	ارایه تنها توسط گوینده تلویزیون	R	X2	O2
گروه آزمایشی ۳	ارایه توسط گوینده تلویزیون همراه با مترجم ناشنویان	R	X3	O3

میزان دریافت زبانی ناشنویان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. علاوه بر این بین آزمون اول و آزمون دوم در سطح $P < 0/001$ تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به عبارت دیگر می‌توان گفت توجه بر میزان دریافت زبانی ناشنویان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

همچنان که نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد، با در نظر گرفتن نمرات آزمون ۱ به عنوان متغیر همپراش (کمکی)، تفاوت بین عملکرد سه گروه در آزمون دریافت زبانی در سطح $P < 0/007$ معنی‌دار است. به عبارت دیگر می‌توان گفت تفاوت بین نمرات گروه‌ها، بیان‌کننده این مطلب است که آگاهی از آزمون پس از ارایه برنامه‌های تلویزیونی بر میزان دریافت زبانی ناشنویان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد و با در نظر گرفتن مجذور اتا، می‌توان گفت ۲۰ درصد این تغییرات ناشی از تأثیر آگاهی ناشنویان از اجرای آزمون پس از اجرای برنامه تلویزیونی است. به عبارت دیگر می‌توان گفت توجه بر میزان دریافت زبانی ناشنویان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

از طرفی با توجه به داده‌های جدول ۴ نتایج تحلیل کواریانس در خصوص تأثیر جنسیت در آگاهی از آزمون پس از ارایه برنامه‌های تلویزیونی بر میزان دریافت زبانی ناشنویان تأثیر معنی‌داری نداشته است و این بدین معنی است که بین میزان توجه ناشنویان دختر و پسر تفاوتی وجود ندارد.

داده‌های حاصل از پژوهش نیز با استفاده از شاخص‌های آماری میانگین، واریانس، انحراف معیار، تحلیل واریانس و کواریانس و با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

شاخص‌های آماری به دست آمده نشان داد که عملکرد گروه آزمایشی ۳ (روش ترکیبی: ارایه توسط گوینده تلویزیون همراه با مترجم ناشنویان)، در هر دو مرحله و در کل بالاتر است. میانگین گروه آزمایشی ۳ در آزمون اول ۴/۳۱ و در آزمون دوم ۶/۷۵ و در کل ۱۱/۰۶ بود؛ در حالی که میانگین گروه آزمایشی ۱ (روش اشاره: ارایه تنها توسط مترجم ناشنویان)، در آزمون اول ۳/۵۶ و در آزمون دوم ۵/۲۵ و در کل ۸/۸۱ بود و میانگین گروه آزمایشی ۲ (لب‌خوانی: ارایه تنها توسط گوینده تلویزیون)، در آزمون اول ۲/۱۸ و در آزمون دوم ۳/۰۰ و در کل ۵/۱۸ بود.

همچنان که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد، تفاوت بین عملکرد ناشنویان در هر سه گروه در آزمون اول و آزمون دوم و نیز در کل در سطح $P < 0/001$ و $P < 0/002$ معنی‌دار است. به عبارتی می‌توان گفت، تفاوت بین نمرات ۳ گروه شرکت‌کننده در پژوهش با توجه به میانگین نمرات ۳ گروه، بیان‌کننده این مطلب است که پخش برنامه‌های تلویزیونی به روش ترکیبی (گوینده تلویزیون همراه با مترجم ناشنویان) بر

جدول ۲. نتایج تحلیل واریانس در رابطه با تأثیر سه روش متفاوت برنامه تلویزیونی بر میزان زبان دریافتی (ادراکی) ناشنویان

منبع	متغیر مستقل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معنی‌داری	مجذور اتا	توان آزمون
آزمون ۱	۱	۵۴۰/۰۲۱	۱	۵۴۰/۰۲۱	۲۰۲/۸۲	۰/۰۰۱	۰/۸۱۸	۱
آزمون ۲	۱	۱۲۰۰	۱	۱۲۰۰	۲۹۰/۳۲	۰/۰۰۱	۰/۸۶۶	۱
کل	۱	۳۳۵۰/۰۲۰	۱	۳۳۵۰/۰۲۰	۳۲۷/۸۵	۰/۰۰۱	۰/۸۷۹	۱
آزمون ۱	۲	۳۷/۱۶۷	۲	۱۸/۵۸	۹۸/۶۰	۰/۰۰۲	۰/۲۳۷	۰/۹۰۹
آزمون ۲	۲	۱۱۴	۲	۵۷	۱۳/۷۹	۰/۰۰۱	۰/۳۸۰	۰/۹۷۷
کل	۲	۲۸۱/۱۶۰	۲	۱۴۰/۵۸	۱۳/۷۵	۰/۰۰۱	۰/۳۷۹	۰/۹۹۷

جدول ۳. نتایج تحلیل کواریانس عملکرد ناشنویان در مرحله اول و دوم اجرای برنامه‌های تلویزیونی

منبع تغییر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معنی‌داری	مجذور اتا	توان آزمون
آزمون ۱	۴۹/۴۸۶	۱	۴۹/۴۸۶	۱۵/۹۵۰	۰/۰۰۱	۰/۲۶۶	۰/۹۷
گروه	۳۵/۰۲۵	۲	۱۷/۵۱۸	۵/۶۴۶	۰/۰۰۷	۰/۲۰۴	۰/۹۹

جدول ۴. نتایج تحلیل کواریانس تأثیر جنسیت بر میزان توجه ناشنوایان

منبع تغییر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معنی‌داری	مجذوراتا	توان آزمون
آزمون ۱	۱۲۵/۵۳۹	۱	۱۲۵/۵۳۹	۳۲/۹۴۸	۰/۰۰۱	۰/۴۲۳	۱
جنسیت	۰/۰۸۹	۱	۰/۰۸۹	۰/۰۲۳	۰/۸۷۹	۰/۰۰۱	۰/۰۵۳

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی و مقایسه سه روش متفاوت ارایه برنامه تلویزیونی بر میزان زبان دریافتی ناشنوایان در دو مرحله توجهی و دریافتی صورت گرفت. در مرحله اول ناشنوایان بدون اطلاع قبلی از این که در خصوص خبر پخش شده از آنان سؤال خواهد شد به سؤالات پاسخ دادند و در مرحله دوم با اطلاع از این که از آنان در خصوص خبر سؤال خواهد شد، خبر را تماشا می‌کردند. همان طور که نتایج پژوهش نشان داد، بین عملکرد ناشنوایان تفاوت معنی‌داری مشهود است.

میانگین عملکرد ناشنوایان (جدول ۱) بیانگر این موضوع است که ابتدا میانگین عملکرد ناشنوایان در ارایه برنامه‌های تلویزیونی به صورت ترکیبی در هر دو مرحله ارایه (آزمون ۱ و ۲) بیشتر از عملکرد ناشنوایانی است که برنامه تلویزیونی برایشان تنها به روش اشاره و یا لب‌خوانی ارایه شده است.

همچنین عملکرد ناشنوایانی که برنامه تلویزیونی تنها به آنان با روش اشاره ارایه شده است بهتر از عملکرد ناشنوایانی است که برنامه‌های تلویزیونی را از طریق لب‌خوانی دریافت کرده‌اند.

نتایج این پژوهش با مبانی نظری مربوط به موضوع یعنی آموزش مهارت‌های ارتباطی و زبانی قابل تبیین است. در بررسی پیشینه پژوهشی مشخص می‌گردد که تاکنون روش‌های متعددی از جمله شیوه‌های دستی، شیوه‌های شفاهی و روش ارتباط کلی برای ارتباط کودکان ناشنوا مطرح شده است (۲۶، ۲۷، ۱۵).

در زمینه این که کدام روش بهتر است، تاکنون دیدگاه‌های مختلفی ارایه شده است. پژوهش‌های افرادی چون Gray و همکاران (۱۷)، Guthmann و Sandberg (۱۸)، Santrock (۱۹)، Moors و Meadow-Orlans (۲۰) و Williams و

همکاران (۲۱)؛ برتری روش ارتباط کلی (ترکیبی) را مورد تأیید قرار داده‌اند که با نتایج این پژوهش همسو بود. پژوهش Santrock، که ۵ سال به طول انجامید نشان می‌دهد که ترکیب الفبای انگشتی و تکنیک‌های گفتاری، پیشرفت زبان را بهبود می‌بخشد (۱۹). همچنین در پژوهشی دیگر Moores و Meadow-Orlans به این نتیجه دست یافتند که کودکان ناشنوایی که از روش‌های ترکیبی استفاده کرده‌اند، از نظر عملکرد هوشی و مهارت خواندن عملکرد بهتری داشته‌اند (۲۰). در این پژوهش هم مشخص شد که ارایه برنامه‌های تلویزیونی به روش ترکیبی بر دریافت زبانی کودکان ناشنوا تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

از طرفی افرادی مانند Lane (۲۸)، از زبان اشاره دفاع می‌کنند و بیان می‌کنند که در مطالعه انجام شده توسط Bonaya و Folon یادگیری زبان اشاره در کودکان ناشنوا تا حدودی به رشد زبان گفتاری شباهت دارد. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که ارایه برنامه‌های تلویزیونی از طریق اشاره نیز بر زبان دریافتی ناشنوایان تأثیر دارد؛ اگرچه این روش به اندازه روش ترکیبی مؤثر نیست، اما بهتر و مطلوب‌تر از روش لب‌خوانی (شفاهی) است.

با توجه به نتایج پژوهش می‌توان این گونه استنتاج کرد که آن دسته از برنامه‌های تلویزیونی که علاوه بر گوینده‌های معمولی یک مترجم ویژه ناشنوایان نیز در ارایه برنامه حضور دارد، برای افراد ناشنوا مناسب‌تر و بهتر است و ارایه این برنامه‌ها موجب درک زبانی ناشنوایان و نیز افزایش آگاهی آنان خواهد شد. از آنجا که تلویزیون و یا به عبارتی رسانه‌های دیداری- شنیداری (Audio visual media)، امروزه در دسترس و در اختیار همه افراد جامعه است و به ویژه تلویزیون که دارای یک رسالت همگانی و عام در پخش انواع برنامه‌های علمی، خبری، آموزشی، فرهنگی، سیاسی و...

دامنه توجه می‌باشد و در همین راستا است که افرادی همچون Eimer و همکاران (۳۱)، Mc Donald و همکاران (۳۲) و Hauser و همکاران (۳۷) رابطه عرضی بین شنیدن و دیدن را در آرایش دامنه توجه مورد بررسی قرار داده‌اند و بر اساس این یافته‌ها است که Cowan و همکاران بیان داشته‌اند، انتظار می‌رود هر تغییری در آرایش دامنه توجه موجب محدودیت در توانایی‌های بینایی و شنوایی شود (۳۳).

نتیجه‌گیری

بنابراین می‌توان نتایج پژوهش را این‌گونه تبیین کرد که اگر قرار باشد زبان دریافتی ناشنوایان با توجه به نقص و محدودیت شنوایی بهبود یابد، مطلوب است که در برنامه‌های تلویزیونی از محرک‌های بصری که توجه انتخابی ناشنوایان را تحریک نماید، استفاده نمود.

اگر چه این پژوهش محدودیت‌هایی از جمله محدودیت در نوع ابزار اندازه‌گیری و انتخاب نمونه داشت، ولی پیشنهاد می‌شود که این پژوهش روی سایر گروه‌های ناشنوایان با توجه به جنسیت، سن و همچنین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی انجام گیرد. علاوه بر این مطلوب است پژوهشی نیز در زمینه میزان دریافت ناشنوایان از زیرنویس‌های برنامه‌های تلویزیونی صورت گیرد.

می‌باشد، مطلوب است که به نیاز ویژه ناشنوایان توجه نمود و علاوه بر گوینده معمولی تلویزیون از مترجم ویژه ناشنوایان در بیشتر برنامه‌ها بهره برد.

علاوه بر این در پژوهش مشخص شد زمانی که ناشنوایان مطلع شدند که از آنان درباره خبر پخش شده سؤال خواهد شد، توجه انتخابی آن‌ها افزایش یافت. عملکرد هر سه گروه در هر سه روش ارایه فیلم (جدول ۱) بیانگر این مطلب است که نمره آنان در مرحله دوم اجرا (آزمون دوم) افزایش پیدا کرده است. در مرحله دوم اجرا گروه شرکت کننده در روش ترکیبی بیشترین افزایش (۲/۴۴ نمره) و پس از آن گروه شرکت کننده در روش اشاره (۱/۶۹) و کمترین افزایش مربوط به گروه شرکت کننده در روش لب‌خوانی (۰/۸۲) بوده است.

توجه، از جمله توانایی‌های شناختی است که تأثیر مطلوبی بر یادگیری در سطح وسیع دارد و آن‌گونه که Stevens و Neville بیان می‌دارند، توجه یکی از جنبه‌های مهم دریافت پیام می‌باشد و افراد ناشنوا هنگامی که بتوانند رابطه بین اجزای یک زمینه را کشف کنند، قادر خواهند بود اطلاعات بیشتری کسب کنند (۲۹). علاوه بر این Bavelier و همکاران (۳۰) نیز در بررسی خود به این نتیجه رسیدند که مهارت‌های بینایی افراد ناشنوا در مقایسه با افراد شنوا متفاوت است و این تفاوت به دلیل ویژگی‌های خاص آنان در

References

1. Milani Far B. Psychology of exceptional children and youth. Tehran, Iran: Ghomes; 2010. [In Persian].
2. Afroz GA. Introduction to Psychology and Education of Exceptional Children. Tehran, Iran: Tehran University, Institute of Publishing and Printing; 2003. [In Persian].
3. Anushko AE. Multi-domain Predictors of Trajectories of Language Development in Early Childhood. Philadelphia, PA: ProQuest; 2008.
4. Alavi SK, Ahmadvand Ma. Thought and language. Tehran, Iran: Payam Noor University; 2011. [In Persian].
5. Vaziri Sh, Lotfi Kashani F. Child Clinical Psychology. Tehran, Iran: Arasbaran; 2011. [In Persian].
6. McIntire ML. New dimensions in Interpreter Education: Task analysis -Theory and application. Proceedings of the 5th National Convention of Conference of Interpreter Trainers. Washington, DC: 1984.
7. Levy DR. Language and behavior in toddlers: Are they related? [Theses]. New York, NY: Pace University; 2005.
8. Moeller MP. Early intervention and language development in children who are deaf and hard of hearing. Pediatrics 2000; 106(3): E43.
9. Newcomer Ph, Hammill D. Language Development Test TOLD - P, 3. Translated by: Hassanzadeh S, Minaei A. Tehran, Iran: Organization Special education; 2002.
10. Marcus DC, Wu T, Wangemann P, Kofuji P. KCNJ10 (Kir4.1) potassium channel knockout abolishes endocochlear potential. Am J Physiol Cell Physiol 2002; 282(2): C403-C407.
11. Moores D. Educating the Deaf: Psychology, Principles, and Practices. 5th ed. Boston, MA: Houghton Mifflin College Div; 2000.

12. Ogden PW, Lipsett S. *The Silent Garden: Understanding the Hearing Impaired Child*. Chicago, IL: Contemporary Books; 1983.
13. Martinez M, Silvestre N. Self-concept in profoundly deaf adolescent pupils. *International Journal of Psychology* 1995; 30(3): 305-16.
14. Hallahan DP, Kauffman JM, Pullen PC. *Exceptional Learners: Introduction to Special Education (with Cases for Reflection and Analysis and MyEducationLab)*. 11th ed. Boston, MA: Allyn & Bacon; 2008.
15. Kirk SA, Gallagher JJ, Coleman MR, Anastasiow N. *Educating Exceptional Children*. 12th ed. Boston, MA: Cengage Learning; 2008.
16. Cavallaro CC, Cook LH. Task analysis: What, why and how. In M. McIntire (Ed.), *New dimensions in interpreter education: Task analysis, theory and application*, Proceedings of the 5th National Convention of the Conference of Interpreter Trainers, March 1984. Washington, DC: RID Publications; 1986.
17. Gray CD, Marschark M, Clark MD, Karchmer M, Ormel EA, Russell PA, et al. Emotional development in deaf children: facial expressions, display rules, and theory of mind. The development of deaf children's understanding of facial expressions of emotion. Washington, DC: Gallaudet University Press; 2002. p. 135-60.
18. Guthmann D, Sandberg K. Assessing substance abuse problems in deaf and hard of hearing individuals. *Am Ann Deaf* 1998; 143(1): 14-21.
19. Santrock JW. *Life-Span Development*. 8th ed. New York, NY: McGraw-Hill; 2002.
20. Moores DF, Meadow-Orlans KP. *Educational and Developmental Aspects of Deafness*. Washington, DC: Gallaudet University Press; 1990.
21. Williams SE, Li EC, Della VA, Ritterman SI. The influence of topic and listener familiarity on aphasic discourse. *J Commun Disord* 1994; 27(3): 207-22.
22. Morse DF. *Education Deaf: Psychology, Principles and Applications*. Translated by: Akhvy Rad B, Lashkarinezhad F. Tehran, Iran: Samt; 2008.
23. Marschark M, Spencer E. *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education*. 1st ed. New York, NY: Oxford University Press; 2003.
24. Colonosmos B. *Processes in interpreting and transliterating: Making them work for you*. Videotape. Westminster, CO: Front Range Community College; 1992.
25. Roy CB. *Interpreting As a Discourse Process*. New York, NY: Oxford University Press; 2000.
26. Kirk S, Gallagher JJ. *Educating Exceptional Children*. Translated by: Saliyani A, Javadian M, Bagheri N. Tehran, Iran: behnashr; 2003.
27. Hauser PC, Wills K, Isquith PK. Hard of hearing, deafness, and being deaf. In: Farmer JDJE, Warschausky S, editors. *Neurodevelopmental disabilities: Clinical research and practice*. New York, NY: Guilford Publications Inc; 2005. p. 119-31.
28. Lane HL. *The mask of benevolence: disabling the deaf community*. New York, NY: Knopf; 1992.
29. Stevens C, Neville H. Neuroplasticity as a double-edged sword: deaf enhancements and dyslexic deficits in motion processing. *J Cogn Neurosci* 2006; 18(5): 701-14.
30. Bavelier D, Dye MW, Hauser PC. Do deaf individuals see better? *Trends Cogn Sci* 2006; 10(11): 512-8.
31. Eimer M, Van VJ, Driver J. Cross-modal interactions between audition, touch, and vision in endogenous spatial attention: ERP evidence on preparatory states and sensory modulations. *J Cogn Neurosci* 2002; 14(2): 254-71.
32. McDonald JJ, Teder-Salejarvi WA, Di RF, Hillyard SA. Neural substrates of perceptual enhancement by cross-modal spatial attention. *J Cogn Neurosci* 2003; 15(1): 10-9.
33. Cowan N, Elliott EM, Scott SJ, Morey CC, Mattox S, Hismjatullina A, et al. On the capacity of attention: its estimation and its role in working memory and cognitive aptitudes. *Cogn Psychol* 2005; 51(1): 42-100.

Comparison of three different methods of presenting TV programs on receptive language of deaf subjects aged 15-25 years old in Isfahan, Iran

Salar Faramarzi*, Mohammad Reza Moradi¹

Original Article

Abstract

Introduction: The purpose of this study was comparison of three different methods of presenting TV programs and their impacts on receptive language of deaf people in two stages of consideration in Isfahanian population. (1- Providing program by sign language and lip reading method; presented by a deaf interpreter 2- providing program by lip reading method; presented by a TV broadcaster 3- providing program by combination method; presented by a TV broadcaster and an interpreter).

Materials and Methods: An experimental design was used with a post-test control group. Forty eight deaf subjects were randomly recruited in this study. Then, they divided in to 3 groups. To gather the information, validity and reliability receptive language scale was used. The data were analyzed by ANOVA and ANCOVA methods. SPSS, version16, was.

Results: Findings revealed that there is a significant difference between the performances of deaf people of all 3 groups in receptive scale of TV programs ($P < 0.500$).

Conclusion: Result showed presenting TV programs with combination method (TV broadcaster and interpreter) had the most effect on receptive language scale of deaf people.

Keywords: TV program, Receptive language, Sign language, Deaf people

Citation: Faramarzi S, Moradi MR. Comparison of three different methods of presenting TV programs on receptive language of deaf people 15-25 years old in Isfahan. J Res Rehabil Sci 2012; 8(5): 850-60.

Received date: 27/01/2012

Accept date: 30/10/2012

* Assistant Professor, Department of Psychology and Education of Children with Special Needs, University of Isfahan, Isfahan, Iran Email: salarfaramarzi@yahoo.com

¹ Department of Psychology and Education of Children with Special Needs, University of Isfahan, Isfahan, Iran

پیوست‌ها

خبر اول

واحد مرکزی خبر دیروز اعلام کرد بزرگ‌ترین منطقه تفریحی کشور تا دو روز آینده در اصفهان تکمیل خواهد شد. این منطقه شامل امکانات ورزشی، تفریحی و فرهنگی خواهد بود. از امکانات این مجموعه می‌توان به شهربازی اشاره کرد که ۵۰ وسیله برقی خواهد داشت. همچنین می‌توان به پارک بزرگ آبی اشاره نمود. یک رستوران نیز در آن‌جا واقع شده است که غذای اصلی آن مرغ بریان می‌باشد. از آن‌جا که این رستوران در بالای کوه قرار گرفته است، برای رفتن به آن حتماً باید از تله‌کابین استفاده نمود. یک سالن ورزشی نیز در سمت غرب این مجموعه قرار دارد که برای انجام ورزش‌های والیبال و هندبال مناسب می‌باشد. از دیگر امکانات این مجموعه می‌توان به کتابخانه‌ای اشاره کرد که تنها دانشجویان می‌توانند از آن استفاده کنند. در قسمت دیگری از این مجموعه باغ‌وحش بزرگی قرار دارد که در آن از همه حیوانات به جز فیل حداقل یک نمونه یافت می‌شود. در دو طرف جاده این مجموعه از گل‌های قرمز استفاده شده است و برای جلوگیری از آلودگی هوا امکان استفاده از وسیله نقلیه وجود ندارد و افراد باید در این جاده زیبا پیاده روی کنند. در طول مسیر برای رفع خستگی، مغازه‌هایی وجود دارد که به عرضه بستنی می‌پردازند. علاقه‌مندان می‌توانند همه روزه از این مجموعه استفاده کنند و در روزهای یکشنبه به برخی افراد به قید قرعه جوایزی داده می‌شود. بازدید برای کودکان زیر شش سال رایگان می‌باشد. نام این مکان باغ بزرگ اصفهان است.

پرسش‌نامه خبر اول

خواهشمند است سؤالات زیر را با دقت خوانده و جواب صحیح را انتخاب نمایید.

- بزرگ‌ترین منطقه تفریحی کشور در کدام شهر ساخته شده است؟
الف) تهران (ب) اصفهان (ج) شیراز (د) سمنان
- تا چه زمانی این منطقه تفریحی افتتاح خواهد شد؟
الف) دو روز آینده (ب) دو هفته آینده (ج) دو ماه آینده (د) دو سال آینده
- کدام یک از مکان‌های زیر در این منطقه تفریحی وجود ندارد؟
الف) سینما (ب) شهربازی (ج) پارک آبی (د) کتابخانه
- غذای اصلی رستوران این منطقه تفریحی کدام یک می‌باشد؟
الف) کباب (ب) جوجه کباب (ج) ماهی (د) مرغ بریان
- برای رفتن به رستوران از چه وسیله‌ای حتماً باید استفاده کرد؟
الف) ترن (ب) مترو (ج) تله کابین (د) آسانسور
- سالن ورزشی در کدام قسمت این مجموعه قرار دارد؟
الف) شرق (ب) غرب (ج) شمال (د) جنوب
- سالن ورزشی این منطقه تفریحی برای انجام کدام ورزش مناسب می‌باشد؟
الف) فوتبال (ب) بسکتبال (ج) والیبال (د) اسکیت
- چه افرادی می‌توانند از کتابخانه این مجموعه استفاده نمایند؟
الف) روحانیان (ب) کارمندان (ج) دانشجویان (د) بانوان

۹. در باغ‌وحش این منطقه تفریحی کدام یک از حیوانات زیر وجود ندارد؟
 الف) فیل (ب) شیر (ج) ببر (د) پلنگ
۱۰. در جاده این منطقه تفریحی از چه وسیله‌ای باید استفاده نمود؟
 الف) دوچرخه (ب) کالسکه (ج) پیاده‌روی (د) مترو
۱۱. برای رفع خستگی در جاده این منطقه تفریحی کدام کالا به فروش می‌رسد؟
 الف) آب میوه (ب) آب معدنی (ج) بستنی (د) فالوده
۱۲. در چه روزی از هفته به قید قرعه به بازدیدکنندگان جوایزی اهدا می‌شود؟
 الف) شنبه (ب) یکشنبه (ج) دوشنبه (د) سه شنبه
۱۳. بازدید از این مجموعه برای چه کودکانی رایگان می‌باشد؟
 الف) زیر ۵ سال (ب) زیر ۷ سال (ج) زیر ۶ سال (د) زیر ۸ سال

خبر دوم

بعد از ظهر دیروز در جاده هراز یکی از استادان برجسته دانشگاه تهران در یک حادثه رانندگی جان خود را از دست داد. بر اساس گزارش‌های رسیده از واحد مرکزی خبر یک دستگاه پراید به دلیل سرعت زیاد و لغزندگی جاده به درون پرتگاه پرتاب شد. این پراید حامل ۴ سرنشین بود که متأسفانه ۳ نفر از آن‌ها جان خود را از دست دادند. بر اساس گزارش پلیس این خودرو از تهران به سمت مازندران در حال تردد بوده که در ۷۰ کیلومتری صفاشهر به دلیل بارش شدید برف و سرعت زیاد خودرو به درون پرتگاه پرتاب شد و بر اثر ضربه وارده خودرو آتش گرفت که با حضور مأموران آتش‌نشانی آتش مهار شد، اما متأسفانه بر اثر شدت جراحات ۳ نفر از سرنشینان این خودرو از جمله احمد رضانی استاد روان‌شناسی دانشگاه تهران جان خود را از دست دادند. بر اساس گزارشات پیکر مرحوم احمد رضانی فردا راس ساعت ۹ صبح از دانشگاه تهران به سمت بهشت زهرا و با حضور شهردار محترم تهران تشییع خواهد شد. همچنین به پاس قدردانی از زحمات آن مرحوم یکی از خیابان‌های دانشگاه به نام ایشان نامگذاری خواهد شد. لازم به ذکر است احمد رضانی در شهر شیراز به دنیا آمد. تحصیلات خود را تا دبیرستان در همان شهر گذراند و برای ادامه تحصیل به دانشگاه مینه‌سوتای آمریکا رفت و بعد از اخذ مدرک دکترای روان‌شناسی به میهن بازگشت و مدت ۱۲ سال در دانشگاه تهران به تدریس اشتغال داشت. ۷ جلد کتاب نیز از آن مرحوم به یادگار مانده است. روحش شاد، یادش گرامی.

پرسش‌نامه خبر دوم

خواهشمند است سؤالات زیر را با دقت خوانده و جواب صحیح را انتخاب نمایید.

۱. حادثه رانندگی دیروز در کدام جاده رخ داد؟
 الف) چالوس (ب) طبس (ج) هراز (د) یاسوج
۲. وسیله نقلیه حادثه دیده از چه مدلی بود؟
 الف) پراید (ب) پیکان (ج) پژو (د) سمند
۳. در حادثه دیروز چند نفر جان خود را از دست دادند؟
 الف) ۲ نفر (ب) ۳ نفر (ج) ۴ نفر (د) ۵ نفر
۴. وسیله نقلیه حادثه دیده به سمت کدام شهر در حال تردد بوده است؟
 الف) تهران (ب) خراسان (ج) مازندران (د) کرمان

۵. علت بروز حادثه چه عاملی بوده است؟
 الف) سرعت غیر مجاز (ب) سبقت غیر مجاز (ج) خواب آلودگی راننده (د) مه شدید
۶. مرحوم احمد رضانی استاد کدام یک از رشته‌های زیر بود؟
 الف) جامعه‌شناسی (ب) تاریخ (ج) فلسفه (د) روان‌شناسی
۷. پیکر مرحوم رضانی رأس چه ساعتی تشییع خواهد شد؟
 الف) ۷ صبح (ب) ۸ صبح (ج) ۹ صبح (د) ۱۰ صبح
۸. مراسم تشییع مرحوم رضانی با حضور کدام یک از افراد زیر برگزار خواهد شد؟
 الف) استاندار تهران (ب) رئیس جمهور (ج) وزیر آموزش و پرورش (د) شهردار تهران
۹. به پاس قدردانی از زحمات مرحوم رضانی، چه فعالیتی انجام خواهد شد؟
 الف) نامگذاری کتابخانه‌ای به نام ایشان (ب) نامگذاری خیابانی به نام ایشان
 ج) نامگذاری دانشگاهی به نام ایشان (د) نامگذاری مدرسه‌ای به نام ایشان
۱۰. مرحوم رضانی در کدام شهر به دنیا آمد؟
 الف) اصفهان (ب) تهران (ج) یزد (د) شیراز
۱۱. مرحوم رضانی برای ادامه تحصیل به کدام کشور سفر کرد؟
 الف) آلمان (ب) اسپانیا (ج) آمریکا (د) ایتالیا
۱۲. مرحوم رضانی مدت چند سال در دانشگاه تهران به تدریس اشتغال داشت؟
 الف) ۱۲ سال (ب) ۱۳ سال (ج) ۱۴ سال (د) ۱۵ سال
۱۳. چند جلد کتاب از مرحوم رضانی به یادگار مانده است؟
 الف) ۴ جلد (ب) ۵ جلد (ج) ۶ جلد (د) ۷ جلد